

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, foaia de glume „Bobirnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, s: pe un an 10 cor. pe 1/2, an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foia Int.” pt. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOL

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă
Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.
== Manuscrisurile nu să dau înapoi. ==

Știri politice

ROMÂNIA A RESPINS alianța Austriei.

Ziarele de Simbătă trecută, ne-au adus o știre din cele mai grele în înșămăntatea ei. Iată-o:

Intre România și Austroungaria a fost încheiată o înțelegere de arme (alianță), care făcea ca România să fie sprijinitoarea Austroungariei în vremuri grele pentru ea, dar în schimb și Austro-ungaria să fie spriginitoare României, când aceasta ar trece prin zile de grele încercări.

Li s'a dat privilegiu și uneia și alteia a-și arăta credința, a dovedi cum își știu ținea cuvântul.

Când acum trei ani, Sîrbia, pe atunci mică, se prinsese așa de tare cu Austro-ungaria, încît era pe aci pe aci ca armata austriacă să atace pe vecina sa Sîrbia, — atunci despre România s'a spus, că va lăsa, ca prin colțul ei despre Orșova (prin Oltenia) armata austro-ungară, corpul din Ardeal și de Timișoara, să treacă, pentru a ataca pe Sîrbia aci în coastă. Ba era vorbă că însași România să dea un corp de armată, care să treacă pe la Turnu Severin în Sîrbia! Și România s'a arătat gata a-și împlini această datorință de aliată, — dacă împregiurările vor cere o dela ea.

Peste doi ani veni rindul ca Austria să-și arate și ea credința față de România, care era acum ea în pricină cu vecina sa Bulgaria.

Știm cum își arată credința: spriginii pe ascuns tocmai pe Bulgaria, în paguba cererilor României!

Roadele acestei credințe, ar fi nefiresc să nu urmeze: În lunie anul viitor 1914., legătura (alianța) dintre România și Austria e pe sfîrșite, și contractul vechiu ar trebui înnoit, dacă e ca acea alianță să se țină și mai departe în ființă.

Guvernul comun vienez, ministrul de externe (pentru treburile din afară) al Împărăției, a cerut la București, ca contractul din vorbă, să fie înnoit. Deși el scade numai în lunie a viitor, tocmelele asupra încheierii lui din nou, trebuiesc pornite de pe acum.

Și, precum află ziarul englez „Daily Telegraph”, România

a respins înnoirea contractului de legătura militară între sine și Austria, — spunînd cu vorbe frumoase, că nu vrea să se mai lege în nici o parte, vrea să-și aibă mâinile libere.. Ci-că precum n'a primit (incă!) alianța ce i-a înbiat-o acum după războiul Sîrbia, așa nu vrea să se lege nici față de Austria.

Iacă o veste de cea mai mare înșămăntate! De-ocamdată România zice numai că, nu se mai leagă față de nimenea... până iese din vechea legătură ce se dovedi pentru ea de foarte puțin preț, — și până ce, ca mâne, s'o vedem dînd mîna cu acele puteri și state vecine, despre cari vede cu ochii că au să-i fie și cu fapta, nu numai cu vorba, aliate!

Cu ori-ce preț!

În legătură cu știrea de mai sus, se vestește (aduc și foile din Pesta și lîrea), că noul ambasador austro-ungar la București, contele Czernin, a primit din partea conducerii celei mai de sus a Împărăției noastre, îndrumarea, să facă tot ce se poate, ca, cu ori-ce preț, se înnoiască contractul de ortăcie militară a României cu Austro-ungaria!

Cu ori-ce preț! Iaca cuvîntul care arată cît de strîmtoată se simte Împărăția Austro-ungară pe urma faptului, că România, văzînd ce plătește alipirea sa către Austria, a cărei politică din afară au început s'o diriguiască Ungurii, — și astfel în ce ortăcie primejdioasă pentru ea se află — își cere, dacă nu mai mult, cel puțin mîna slobodă pentru viitor, avînd, prea firește, a se alipi acolo și atunci, cînd va vedea, că alipirea îi poate fi de ceva folos!

Ca să-i facă o plăcere

Regelui Carol.

Tot ziarele de Simbătă, aduc următoarea telegramă, privitor la regularea domniei pe tronul Albaniei, — tron pentru care Curtea Română a propus pe Principele Wilhelm de Wied. Iaca telegrama cea asemenea foarte însemnată, primită dela București de foile din Viena și Pesta și din alte capitale:

București, 5 Dec. Împăratul Wilhelm al Germaniei, a înștiințat ieri pe cale telegrafică pe Regele Carol, că toate puterile (sta-

tele) au primit candidatura (făcută de Curtea română) a Principei de Wied la Tronul Albaniei!

Cu o cale Împăratul a făcut cunoscut Regelui român, că Țarul Rusiei, Nicolae, a primit candidatura cu aceea vorbă din partea sa, că voește prin asta să facă o plăcere Regelui Carol!

Cine nu vede și nu înțelege și din această telegramă, ce preț mare pune azi, și un stat și altul, și un cap încoronat și altul, din puterni-

cii vecini ai României, pe prelinia acestei Țări!

România trăește zile așa de însemnate, cum n'a mai trăit în întreaga istoria sa nici odată! De-ar lumina Dzeu pe conducătorii ei, să știe folosi desăvîrșit de bine norocul ce plutește pe de asupra Țării lor și în jurul ei.

Tot neamul românesc are drept a fi mîndru de sine și plin de cea mai frumoasă încredere în viitorul său!

TISZA VREA SĂ NE „ÎMPACE“!

Declarații foarte însemnate făcute de ministrul-președ. Tisza în dietă, privitor la politica față de Români, — ca răspuns la vorbirea dlui Dr. ȘTEFAN C. POP.

— Năsip aruncat în ochii lumii. —

— Vorbe la părere frumoase, dar viclene. —

Simbătă, în 7 Dec., dl deputat al Șriei Dr. Șt. C. Pop s'a ridicat în dietă, și fiind vorba de a se vota guvernului budgetul (cheltuielile de lipsă) pe anul viitor, — a arătat că dsa și soții sei deputați nemaghiari, nu pot vota cheltuielile cerute de guvern, fiindcă acest guvern nu are încrederea poporului român, nedreptățit alît de greu politicește, ba pe toate terenele de desvoltare pe care ar putea avea ceva sprijin din partea guvernului țării!

Îndată s'a sculat contele Tisza, și, ca și cum discursul ar fi fost comandat, așa de repede a stat cu răspunsul gata, răspuns care a stîrnit într'adevăr uimire în multe părți, căci prin acest răspuns al său, Tisza face cunoscut la lume și la țară, că el azi n'are un gînd mai mare ca acela, de a face pace cu nemaghiarii, *indeosebi cu Români!* Ia răspunderea în fața țării pentru pășirea sa aceasta, care ar părea o schimbare de front față cu trecutul, care nu voia să audă de nici o înțelegere cu nemaghiarii din țară. Aceia erau mereu loviți în obraz cu vorba: n'aveți decît să vă plecați împregiurător, să vă dați după păr, să intrați în un partid politic din cele în ființă în dietă, și în lăuntrul aceluia să vă căutați lecuirea nemulțumirilor ce ziceți că aveți!

Azi cu toul altfel vorbește Tisza: Să joară pe cer și pe pământ că el nu vrea nici un rău, nici o perire poporului românesc, — din poirivă, ține și el de om pră-

pădit pe cel ce nu poartă grija neamului său românesc, — și spune că el de 20 de ani, decînd face politică, tot după o înțelegere cu Români a umblat, și lucrul acesta îl va cerca și în viitor, că Ungurii și Români au doar mare lipsă unii de alții!

Și așa mai departe. Spicuim mai jos în cele două vorbiri, aci numai atîta vrem să spunem limpede din capul locului, că toate inimile ce par' că s'au muiat auzind așa vorbe pacinice, oarecum pocăite, din gura lui Tisza, zic în jur de sine: „Vezi, mă, că tot nui Tisza așa om rău! Să vezi că cu așa ajungem la pace, că i om de omenie și cuminte!”, — și cari în acest fel vreau să ciștige lui Tisza și înțregei lui tabere, o umbră de încredere din parte românească, — sunt ori tare naive, copilărești, ori scurt văzătoare, dacă nu sunt făjarnice și viclene! Nu de „cuminte” vorbește așa cum vorbește Tisza, ci silit de împregiurări tari ca ferul și de o mie de ori mai tari ca voința și șovinismul lui!

Cețiți știrile politice din fruntea foii noastre de azi, și atunci veți înțelege de ce e azi Tisza gură dulce, aproape plîngător și umilit, față de așa zisa chestie (pricină) română!

Dal Politica maghiară ajunge a fi strîmtoată de părete, de întîmplările mari din politica dintre state în jurul nostru! Acelea îi pun politicei maghiare sulița în coaste și îi zic: Ori o înloci pe altă foie

făcînd să ai popoare mulțumite în lăuntru patriei tale, — ori ca mâne te vor bate toate furtunile ridicate de nemulțumirea de care răsună păreții casei tale, și a cărei glasuri înăbușite se aud până departe în afară și fac pe vecinii tăi să-și strîngă pumnii de necaz pentru tirania ta!

Aceasta e cuvîntul, pentru care lui Tisza i-se poruncește de sus, să schimbe căpeneagul politicei maghiare și față de Români, așa cum îl schimbă, tot el, față de Croații! Vorbirea lui Tisza e numai un început, după care trebuie să urmeze încă alte mărturisiri de păcate și spășiri a lor, prin îngăduințe față de cererile alt de drepte ale poporului românesc din această patrie!

Noi am fi înse niște oameni foarte puțin vrednici de luat în seamă, dacă ne-am întinde îndată după mâna lui Tisza, care abia și-a mișcat un deget spre noi, și ne-am arăta fericiți de alita „onoare” și am fi gata a ne arunca în — mrejele lui!

Nici un mușchiu nu are să se miște pe fața noastră serioasă și plină de neîncredere față de el. Nici un semn de mulțumire ori de bucurie n'avem să-i arătăm, căci acela ar fi numai semn de... copilărie politică! Multe are să mai declare și să declame, și *semne vii* despre schimbarea înutei viitoare, să ne dea, cînd să începem a ne încălzi și noi, așa cît de-o schintee, de politica lui!

Iaca acum, pe scurt, ce a spus dl Dr. St. C. Pop și ce i-a răspuns contele Tisza.

Deputatul Dr. Pop începe cu a arăta, că în cele financiare (a buneistării, a banilor) țara stă rău de tot, că gospodăria ei se încheie cu pierderi însemnate, și nimeni nu vede căile și mijloacele prin cari s'ar putea ieși din această stare strîmtorată.

Vorbînd de politica din afară a țării, se bucură că am trecut cu pace peste primejdiile ce amenințau din afară, dar după trecerea aceluia, răul încă nu a trecut deplin, și el nu va trece pînă ce nu se vor aduce stări sănătoase în lăuntru țării ce formează Impărăția, în Austria și Ungaria! Ba, cum o recunosc azi tot mai mulți bărbați cu vederi largi, pricina strîmtorărilor din afară, izvoresc din stările rele din lăuntru! Dar la noi unele gazete pornind dela pacea dată Croaților, așîță contra păcii mai departe, spunînd că iaca guvernul împarte acum la daruri în toate părțile și că după Croați vor veni la rînd Românii. Asta, după părerea mea, e răsunetul fără voce al unor vremi ce vor trebui să vie! Noi Românii nu putem atîrna în veci în aer cu cererile noastre drepte! Va trebui să vie omul, care să fie samă de ele! Și acela

va face, prin împlinirea acelor cereri românești, o mai bună slujbă Ungurilor sei înșiși, decît nouă nemaghiarilor! — Arată că nu se face slujbă bună acestei năzuințe, de acei cari vorbesc de rău România și neamul românesc, în loc să cerce a repara multele greșeli ce s'au săvîrșit față de acest neam și ale lui așezeminte. Arată nedreptatea ce să face cu vlădicia de Hajdudorogh; apoi supărările și necazurile ce i-se fac poporului în jurul emigrării, în trebile cu pășunatul, cu pădurile, în purtarea la scoaterea dărilor, — tot alitea necazuri cari țin trează în popor nemulțumirea cea mai mare! Din acestea și alte o sută și o mie de cuvinte, nu poate avea încredere în guvern și nu-i votează budgetul, ca la un guvern strein de binele poporului românesc din țară!

Îndată s'a sculat Tisza și a ținut o vorbire mare, aproape numai despre pricina cu Românii. Tisza a spus cam acestea:

Eu în politica față de naționalități (popoarele nemaghiare) am pornit din gîndul înțelegerii și atragerii împrumutate. Mai ales în ce privește neamul românesc am spus-o totdeauna, că între acest neam și cel unguresc, să află o legătură de interese (trebuințe de viață, foloase), și că chemarea noastră istorică merge pe căi alăturate, și că numai așa ne putem împlini rostul vieții, dacă, rîzimînd pe puterea germanismului, care strătae mijlocul Europei, vom apăra împreună pacea și cultura și libertatea Europei, împotriva năzuințelor slave ce ne amenință.

Așadar în adînc este deplină înțelegere între interesele (trebuințele și foloasele) noastre, avem numai să depărtăm acele straturi pămîntoase, ce s'au format la suprafață pe urma vremilor rele, a luptelor, suferințelor și a neînțelegerilor, cari acopăr subtratul de același fel, al nostru. La aceasta înălțurare muncește eu și am muncit, căci am credința tare, ca interesele mari și statornice ale națiunii maghiare, cer mergerea pe calea aceasta! Dar după părerea mea, spre asta trebuie să nizuiască și Românii adevărați, căci și interesele neamului lor o cere!

Și, după cum am spus-o și altă dată, nu ne ieste iertat (nouă ungarilor) să cerem Românilor din Ungaria, să nu le pese de dezvoltarea și de mărirea viitoare a neamului românesc, care trăește în statul liber! Din potrivă! Doar numai atunci sunt oameni de preț deplin, dacă urmăresc cu inimă caldă, împreună simțitoare, această intrupare a visului lor național!

Dar, zice, Românul așezat de soarte în Ungaria, atunci va face mai bună slujbă neamului seu, dacă va lucra la întărirea acelei națiuni maghiare, care slu-

jește și interesele neamului românesc. Ei nu vor sluji idealele lor românești, — pe care nu voesc să le zmulg din pieptul lor, ba i-aș prețui mai puțin dacă nu le-ar avea!, — prin subsăparea vazei națiunii maghiare, nici dînd împărăția, probelor de federalism (tot neamul avînd conducerea sa mult puțin de sine), care ar fi pe plac numai Slavilor, — ci prin aceea, că vor fi stîlpi tari ai felului dualist (rîzimat pe doi: pe Nemți în Austria și pe Unguri dincoace), după care e călăuzită Impărăția, căci statul maghiar zidit pe temelie națională, va fi de folosul statului lor, României, care va avea un razim mai tare aci.

Românii și Ungurii deopotrivă trebuie să-și dea osteneală a risipi neînțelegerile ivite! De aceea eu am început un schimb de păreri cu unul din acei fruntași ai Românilor, cari au înrîure în mijlocul unei mari părți dintre cocetășenii lor. Și în desbaterile dintre noi, nici eu nici acei domni, n'au stat nainte cu cereri personale (în folosul unora ori altora din ai lor), și ne silim să aflăm capete de înțelegere, în temelul cărora să putem afla apropierea sufletelor! Să stărnim odată bunăînțelegerea sufletelor, mărturisind pe fața, că scopul politic cel mai de pe urmă unul ne este, și atunci vor urma roade binecuvîntate!

Nu voiu să intru acum în cercetări amănunțite, dar față de plîngerile dlui deputat, că neamul românesc ar fi apăsător de noi, noi vedem o dezvoltare pe toată linia! S'au înmulțit repede, s'au întărit în cele economice, au luat un uriaș avînt în negoț, are cărturari (învățați) încît poate să trimită din ei și în afară, în România. Roadele apăsării asupra Românilor din Ungaria, sunt ciudate de priincioase lor!

Ce privește Hajdudorogul, pune în vedere reviziunea împărțirii acelei episcopii și înapoierea parochiilor române, la diecezele lor românești.

Inchee spunînd că guvernul va urma a cerca înțelegere cu Românii, chiar cu acei cari au stat în slujba politicei naționaliste! — De nu ne-om putea înțelege, vom rîzima (zice Tisza) iară pe acea parte a Românilor moderați, pe care am rîzimat și pînă acum!

Dar și pînă să se dea o hotărîre în treabă, pînă vom vedea de rămîne iară stare de războire ori urmează una de pace — și pînă atunci guvernul va urma a-și merge calea, ținînd în vedere toate cerințele politicei, statului național maghiar!

Așa a vorbit strașnicul Tisza. Precum binevoii a vedea, un ciudat amestec de lumină și de umbre, un ambit întreg cu ușile deschise, prin cari să te poți trage napoi la nevoie.

Faptul că Tisza i-a dat alita luarea amînte pricinii cu Românii, încît

a vorbit așa mult despre ea dieței, — e un mare cîștig față de trecut, cînd ni-se arunca în nas vorba: că nici nu vor să audă de un partid național românesc și de sfaturi de ale lui! Azi iaca Tisza, strașnicul și cerbicosul, stă de vorbă cu acești oameni. — E semn că e strîmtorat reu și are porunci mari de sus, că așa se face. Spune că el însuși cu alții mai mult prețuește pe un Român, cu cît acela însuși ține la neamul seu și la idealurile lui, — în același timp înse vorbește și de statul național maghiar. Iar cîlă vreme acest greeluș nu-i iese din cap, — nu-i nădejde a ajunge cu el la o înțelegere de samă.

RĂSUNETE

la vorbirea lui Tisza.

Precum vorbirea lui Tisza e un amestec de recunoaștere a păcatelor politicei de pînă acum față de Români, cu sforăeli ce vreau totuși să se țină cu nasul pe sus în patriotism, — e o mărturisire numai cu jumătate de gură a silei ce are de a împăca pe Români, — așa-i și răsunetul ce această pășire alui Tisza l'a avut în foile din Pesta și Viena. Unele se bucură, că aud de o împăcare pe care alita lume o dorește, spre binele și liniștea Impărăției, — alții află că e numai vorbă cu gînduri politice ascunse, din cari nu va ieși nimic serios și trainic, — alții că așa cum să plănuește lucrul din partea lui Tisza, va fi un lucru de jumătate, căci nu numai Românii sunt poporul nemulțumit în această țară, ci și Sîrbii și Slovacia și Nemții!

O foaie apropiată de Tisza: „Pester Lloyd” zice că pășirea lui Tisza, e în dezvoltarea politicei din lăuntru a țării, o răspînlie hotărîtoare, care va să pună capăt greșelilor grele din trecut și să deschidă o curgere nouă vieții, curgere ce ni-o cer în chip poruncitor întimplările istorice din Balcani!

Goga, Vajda.

Printre Români toată istoria cu încercările de „împăcare” a noastră din partea lui Tisza, ținînd samă de omul care le are în mână, un șovinist cu capul tare, — e primită cu îndreptățită neîncredere.

Di Oct. Goga, care petrece la București, întrebă de redactorul unei foi de acolo, ce crede despre încercările de „împăcare”, a spus, că gazetele din Țară îi dau prea mare însemnătate. S'a înalțat guvernului un „memoriu”, care cuprinde cererile cele mai arzătoare ale Românilor, dela a căror împlinire ar atîrna o apropiere mai cu încredere apoi.

Di dl Goga nu crede în sinceritatea lui Tisza. Doar aci nu i vorba de a liniști o mână de oameni, e luptă dela popor la po-

por, care nu se poate împăca cu o vorbă două.

— Dl Dr. Alex. Vajda-Voevod și-a arătat unui redactor al „Gazetei Trans.” părerea asupra vorbirii cu Tisza și a politicii lui peste tot, spunând printre altele:

Implinirea cererilor nemaghiarilor, în iniția linie a Românilor, în urma păcii dela București, a încetat a mai fi numai o treabă din lăuntru a Ungariei, și ea a ajuns a fi o treabă (chestie) de însămnătate europeană (pentru toată Europa)!

Cred că dacă ni s'ar da chezeșii tari pentru dezvoltarea liberă a ființei noastre naționale, pe toate tărîmurile de viață în stat, comitetul nu va sta la îndoială a conchema Conferența Națională care să iee hotărîri.

Dar, decît să încheem o pace care nu s'ar putea intrupa în chip cinstit din o parte ori din cealaltă, — mai bine vom urma lupla înaintea! Decît o pace cu umilire, mai bine lupte și suferințe!

Așa e!

Unele-altele.

Procesul pentru Hajdudorogh.

Se vestește din Săltmar, că procesul început contra părintelui Murășanu și a soților săi de suferințe din Moftinul-mic, e pus spre periractare pe 12 Ianuarie 1914.

S'a pornit mișcare, ca cei 13 acuzați, să fie apărați de tot alți advocați români din cei mai de frunte, — așa ca acea periractare să fie una din cele mai mărețe apărări, nu numai a celor 13 pătimitori pentru credința și limba mamei lor, ci mai virtos să fie o luptă din cele mai înălțătoare contra acestui așezămînt de stat, făcut pentru a ataca prin el națiunea română în anumite hotare ale ei!

Știință, nu glumă.

Cetim într'o gazetă din Budapesta, un lucru foarte mult spunător:

De curînd dieta lui Tisza a adus o lege nouă pentru Curșile cu jurași. Schimbă legea de pîn'acum, scurtînd din drepturile ce le aveau jurașii după acea lege.

O lege trecută prin dietă, trebuie să treacă și prin sfatul casei magnașilor (a bătrînilor țării), căci numai atunci are putere deplină. Și legea asta a ajuns în dezbatere dară în sfatul casei de sus, a magnașilor. Și acolo ce au descoperit cîșiva bătrîni cunoscători de legi? Că noua lege în rînduțiile sale face pomenire de astfel de paragrafi din alte legi, pe cari vrea să se razime, ca pe temeluri mai vechi de drept, cari paragrafi de mult sunt șterși din legile țării și nînlățit!

Acum vor da legea napoi deputajilor să și-o cirpească cumva

de nou, — că așa ea să razimă pe temeiri cu picioarele în vînt ori în apă...

Mari învățați sunt deputajii lui muncă-parte, nu-i vorbă! Că prin sîta științei lor a trecut legea cea nouă.

Ardealul — ca os de ros pentru România?

În ajunul adunării patriotice de la Cluj, conchemată pe Duminica trecută pentru a porni o mișcare cu scopul de a face pregătirile pentru întărirea Ardealului, — față de o năvală a României asupra lui, — ziarul „Ellenzék” din Cluj, spunea, că adunarea e de lipsă pentru a lua în ea hotărîri „despre aceea, cum s'ar putea întări așa fel Ardealul, ca el, atît față de dușmanii din lăuntru, cît și față de cei de afară, să poată respinge cu izbîndă acele atacuri cari vor să-i clătine ființa!

„Căci, zice îngrijatul patriot, în vederea politicii noastre din afară care e îndoelnică, — se face adevărată împărțire asupra noastră, și noi (Ardealul) suntem priviți ca un os, care poate fi aruncat numai așa României celei așa de flămînde după noi!”

Vezi, mă rog, cu ce să asmuță și se întărită ei între ei, patrioții nostri? Fac aceste povești României, pentru ca, avînd drept a o socoti dară ca dușmană a țării noastre, — să aibă drept a lovi cu altă mai sălbatică în noi, Români din Ardeal, ca să ne sîrpească de pe aici. Și rău fac patrioții că zugrăvesc pe dracu pe părete. Noi nu vorbim și nu ne gîndim la ruperea Ardealului de Ungaria, și ei, uite, tot mereu aduc vorba că acestei lucru ar fi cu puțință.

„Să apărăm Ardealul!”

În Cluj s'a ținut Duminica trecută o mare adunare de politici unguri ardeleni, între cari au descălecat și vre-o cîșiva matadori din Pesta, ca Jusih, Apponyi și alții, — și au luat hotărîri să cheme toată ungrimea din Ardeal să înfiinzeze un fel de Ligă (societate) pentru apărarea Ardealului! Înșeleg apărarea în afară și în lăuntru! În afară vor cere bani dela lume și țară, ca să facă întăriri în pasurile ce duc în România, pentrucă, zic ei, azi Ardealul nu-i întărit deloc contra unei năvale ce ar putea veni asupra lui dinspre această țară! — Iar în lăuntru să se caute mijloace de apărare contra „dușmanilor” de aci, contra Românilor! Cum? Să-i scoateți din țară afară? Doar vedem că mulți s'ar duce și voi nu-i lăsați.

E o nouă sforțăală patriotică, prin care cei dela cirma ei vor storce bani din țară, dela comitate, dela guvern, ca să se căpătulescă cîșiva unguri scăpătați de prin Ardeal.

Vom urmări ciudata mișcare de a apăra o țară contra — locuitorilor ei celor mai mulți și mai vrednici!

De pe Valea-Jiului.

— O reuniune de femei harnică. — Teatru de diletanți în Petroșeni. — Despărțămîntul „Jiu” al „Asociațiunii”. — † Vasile Socol. —

Între așezămintele românești de pe valea „Jiului” de bună seamă reuniunile de femei sunt vrednice să fie pomenite cu bine. Căci pe aici avem foarte puține școli (iar învățători și mai puțini), și altfel, pe lingă biserici, viața românească curge și se arată mai ales în făptuirile acestor reuniuni. În ele se adună și cearcă să se vădească puterea de muncă a femeilor noastre.

În părțile acestea cea mai veche reuniune de acest soi este aceea a „femeilor gr. ort. din Petroșeni”. Înființată în urma străduințelor necurmale ale dnei preotese Ioana Stanca, acum zece ani, reuniunea noastră a făcut spor frumos, jertfind sume mărișoare, uneori chiar mari, pentru biserică și pentru treburi bisericicești. Iaca, pe scurt, ce a făcut în anul din urmă reuniunea din Petroșeni: a plătit zugrăvirea iconostasului din biserica gr. ort. (cam 800 cor.); a cumpărat o perdea la ușa împărătească (120 cor.); a dat și da ajutoare însemnate la zidirea casii parohiale, pregătește facerea de bănci în biserică, și a aranjat mai multe petreceri românești, dintre cari două cu teatru și cîntări și declamații.

În marginile acestei reuniunii și au arătat hărnicia, dragostea de neam și destoinicia și vr'o cîșiva tinere meseriași români. Acești oameni s'au lipit cu dragoste de carte românească, de teatru românesc, și azi ori cînd poși face în Petroșeni o producțiune bine reușită. Cum a fost, de altfel, și cea din urmă petrecere, ținută în 23 Noemvrie.

Producțiunea a deschis-o pînă. Ion Duma, arătînd rostul ăstui fel de petrecere sufletească, și dînd băieților nostri potrivite safuri despre cruce și despre ținerea obiceiurilor aduse de pe acasă. A urmat apoi învățătoarea din Livezeni, dna Iustina Dula, care a spus două poezii de G. Coșbuc. Dsa a fost — după cum se și cădea — îmbrăcată în costumul național dela noi, foarte drăguț, și a declamat poeziile cu o uimitoare înțelegere. Ni-se părea că nu dna Dula, dar chiar fetele din poezii s'au ivit pe scîndurile scenei, și și spuneau necazurile și dorurile. Dna învățătoare a și fost răsplătită cu aplauze multe, și cu două buchete de flori.

După aceea s'a jucat „Țiganul cătană”. Aici ne-a înveselit iarăși d. D. Bocoș cu darul lui, cunoscut la noi, de a juca bine mai ales roluri vesele. Trebuie să pomenesc deosebit pe dsoara P. Bianu și dl Marin Popescu, cari acum s'au arătat inițiaș dată pe scenă, dar au fost amîndoi cit se poate de bine. Jocul, deschis cu hora, a fost însuflețit, până la ziuă.

O veste îmbucurătoare trebuie să aducem și despre Despărțămîntul „Jiu” al „Asociațiunii”, care și-a început lucrarea, de cînd are comitei nou, acum în ziua de „Înfrarea în Biserica” (21 Noemvrie). În ziua aceasta ne-am adunat în frumoasa școală românească din Vil-

cani, ca se auzim învățăturile împărțuite de conducătorii nostri. Popor încă a venit în număr mare din Vilcani și Corolești, ba am văzut și cîșiva băieși (căci ei trebuie să lucreze și în sărbători). De față mai erau și femei și vr'o douăzeci de copii de școală.

Adunarea a fost deschisă de avocatul Dr. N. Olariu, ca Președinte, după care Pr. Dr. N. Brînzeu a spus celor sosiți de pe aiurea un bine aji venit, iar poporul i-a tălmăcit scopul „Asociațiunii”. Au celit apoi preoții Dr. R. Miocă despre școală și foloasele învățaturii, și Ion Duma despre stricăciunile pe cari le face beutura în sănătatea sufletească și trupească, și în averea omului.

Plăcută ne-a fost însă mirarea, cînd am văzut copiii de școală spunînd poezii de Coșbuc, Goga și de alții, — ba chiar vorbind cite doi ori cite trei (dialoguri și trialoguri) despre beșie, procese și alte năpăști, de cari ar trebui să se ferescă Români. Învățătorul Bucur Voine vrednic nu numai să fie lăudat, dar mai ales urmat de tovarășii lui.

La sfîrșit pînă. Brînzeu vestește oamenilor, că va începe — cu învățătorul — cursurile pentru a învăța scrisul și celitul pe oamenii mari. Farmacistul Alexandru Pop dăruiește doi stîjnjeni de lemne, pentru a încălzi școala și seara. Apoi, după ce se împarte între copiii cari au spus poezii, cîntecă de dîni: Seb. Rusu, Dr. N. Olariu, Al. Pop și E. Nicoară, adunarea se închide, între urările de bine ale sîtenilor fericiți, bucuroși și — deșteptați la multe.

Duminica trecută a încetat dia viață pînă. Vasile Socol din Livezeni, în vîrstă de 64 ani, și după 34 ani de păstorire. Răposatul preot a fost om harnic. A sporit averea bisericii cu mii de coroane. A dat pe oamenii din parochia sa să facă economie mai cu rînduială. Cea mai mare laudă i se cuvine însă pentru frumoasa școală confesională, pe care a zidit-o și i-a asigurat — dimpreună cu poporeniilor ei — puțința de a lucra! A pus temelie și unei biblioteci școlare. Moarlea a răpit grabnic pe omul acesta harnic, dar vrednicile îi vor păstra numele. Hodi-nească în pace!

G. Vijdea.

In Sibiu

poliția săsască și-a arătat odată tot „patriotismul” și mai ales toată dragostea față de Români! Acum a dictat pedeapsa asupra Românilor din Maieri, care au primit învară pe preotul lor, purtînd un prapor lucrat din pinze cari fac parte din culorile românești. A dictat oamenilor pedepse dela 40 pînă la 150 cor. și închisoare dela 3 pînă la 10 zile, — de tot o pedeapsă de 1630 cor. și 103 zile închisoare! Între cei pedepsiți e și preotul însuși, care atunci venea în oraș, — așadar nu el a putut pune la cale „demonstrația” națională!

E bine. Aceștia ne sunt drogii concetățeni, cari ne arată albul dinților tot mai tare!

Spriginiți, Români, peste tot locul, în Sibiu, ca și pe aiurea, că face!

Din America.

— Lucruri foarte frumoase! —

Hrană sufletească fraților de acasă.

O pornire vrednică de cea mai mare laudă, prinde tot mai multă putere printre frații noștri duși la America. Văzind ei acolo, că ce puțin numără azi în lume omul fără carte, și ce mult se luminează azi lumea prin foi, încît se poate spune cu drept cuvînt că azi foaia, gazeta, e dascălul mare al obștei mari, dascăl care n'are vacanță ci nesfîrșit ține școală cu mulțimea de ascultători ai sei, arătîndu-le ce se cere azi și ce mine și ce poimîne dela ei de cătră marea școală a vieții, — și văzînd ei, că cel ce ascultă mai bine ce spune acest dascăl, cine prinde mai multe învățături din gazete, acela răzbește mai bine în viață, — tot mai mulți încep a abona (a trimite plata) la foi de aici, ca se le meargă nu numai lor în America, ci și părinților ori soțiilor sau fraților lor, din satul lor de aici.

Fiind acest lucru peste samă de cuminte, de folositor, ne luăm voe a arăta și cu numele pe acei frați Americani, cari se arată în acest fel înțelepți înțelegători ai trebuințelor vieții. Iacă pe cei cari ni-au trimis mai nou abonamente (plata nainte) pentru familiile lor de-acasă:

— Sonu Piștea din Micăsasa, dus la America, în Indiana-Harbor, e om ce nu știe ceti. Dar tocmai America e țara, care mai mult ca ori care i-a deschis și lui ochii se vadă și se înțelege, ce mare scădere e aceasta la un om în ziua de azi! Că el e abia jumătate de om, pe urma lipsei lui de carte! Să se apuce acum se mai învețe, nu mai poate, că e prea înaintat în vîrstă, dar dorește ca macar fiul seu, care a învățat la școală, să se poată folosi de mijlocul puternic de luminare al timpurilor de azi, de gazetă! Și de aceea abonează „Libertatea” cu adausele sale pentru fiul seu Sonu Piștea din Micăsasa, pe 1914. E duioasă și frumoasă această faptă a părintelui, care dorește ca macar fiul lui se fie și în privința asta mai cu noroc în lume, decum el a fost.

— Vasile Corușă din Indiana-Harbor, plătește abonament la foile noastre pentru un bun amic al seu, Nicolae Cîndea din Sibiu! Frumos semn de amicizie!

— Ioachim Filip din Călvasăr, acum în Youngstown (Ohio, America), a trimis plata pentru „Libertatea” și adausele sale pe sama lui Nicolae Stoia Cătălina și Ioan Frățilă Marian pe cîte un an de zile, iar pentru alți 4 inși: Dumitru Filip, cassar, Nicolae Cernea Avram, Nicolae Frățilă Avram și Nicolae Hila Cucu, pe cîte 3 luni de zile, — iar pe

sama soției sale Ana Ioachim Filip a abonat toate cele 7 volume de „Foi Interesante” și icoana Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. — Tot așa: volumele de Foi Int. și icoana lui Mihai pentru Paraschiva Nic. Zaharie din Mihaifălău (lingă Șeica). A trimis adecă vrednicul Român peste 40 cor. daruri culturale la iubii sei de acasă, printre cari unii numai pretini, nici nu rude. Intr'adevăr, foarte frumos!

— Foarte frumoasă scrisoare am primit dela cinstitul frate George Gorun, de fel din Voila (comit. Făgărașului), aflător azi în Sebring (statul Ohio, America), prin care ne trimite:

1 abonament la foile noastre pe 1914;

1 abonament la „Cosinzeana”; 1 dollar (cor. 4.80) din partea sa și a soției la Monumentul Vlaicu; 1 doll. (cor. 4.80) la fondul gimnaziului din Brad;

1 dollar fondului ziaristilor;

6 cor. abonament la foile noastre pe sama cumnatului seu Dănilă T. Șerban din Voila;

11 coroane pentru ca se trimitem fratelui seu Nicolae Gorun în Voila, 7 volume de „Foaie Interesantă” de pe anii 1906—1912, și icoana lui Mihai Viteazul întrînd în Alba-Iulia!

de tot vre-o 60 cor. trimise de-odată pentru foi și cărți și icoane naționale, cît pentru sine cît pentru iubii sei de acasă! Atila nobilă dragoste de jertfă pentru aceste lucruri frumoase, mai rar! Fie lăudat cinstitul frate, și Dzeu să i dea noroc și spor în toate ale sale acolo prin cea țară străină!

— Iosif Borzea iun., tot din Sebring, Ohio, ne-a trimis plata pentru foi pe anul 1914, pe sama tatălui seu Iosif Borzea sen. din Voila și pentru cumnatul seu Nicolae V. Anghel din Feldioara. Fie lăudat!

— Un alt frate, Nicolae A. Muntean, în S. S. Pittsburg, Pa., ne cere să-i spunem, cît face taxa de membru pe viață la „Asociațiune”, că voește și dsa să se facă membru în acest fel la așezămîntul nostru cultural cel mai însemnat. E foarte frumoasă această dorință a vrednicului Român, și îi arătăm cu plăcere cari sunt acele taxe: Membru fondator, cei mai însemnați între jertfitorii acestui așezămînt cultural, sunt aceia cari plătesc odată pentru totdeauna 400 cor. sau mai mult; membri pe viață cari plătesc odată pentru totdeauna 200 cor.; membri ordinari (regulați, de rînd, cu anul) sunt acei, cari plătesc an de an cîte 10 cor.; și membri ajutători cari dau mai puțin, cît pot, pe an.

Iaca tot atitea știri, cari, pe lingă cele ce le-am arătat în numerii trecuți 54 și 55 ai „Libertății” ne vădesc, că între frații noștri duși la America, începe se prindă putere un duh tot mai sănătos de jertfă și de înțelegere a însămnătății culturai pentru un popor!

— Să curețe Dzeu sufletele și inimile tuturor de ori-ce patimă, de ori-ce întinare a răutăților, și se li-l lumineze în calea pe care se vad porniți frații pomeniți aci și în numerii trecuți ai acestei foi, — căci cu cit mai mulți vor fi printre Români cari așa să simțască, să gîndească și să făptuiască — cu atit mai curînd ajunge-vom a vedea acest neam românesc deplin fericit, în ciuda tuturor împregiurărilor maștere ce se țes în chip măestrit în jurul lui, pentru a ținea încă departe de el zilele fericirii lui!

Prin astfel de fapte se înving toate pedecile și năvălim cu pașnebiruit spre hotarele fericirii neamului!

Din Rusia.

Intărirea armatei rusești.

Foile din Paris primesc din Petersburg știrea, că armata rusească stă iar în preajma unei noue întăriri. Deși e cea mai mare armată din lume, ea se va întări încă. Și anume încă în decursul anului 1914, e vorba că se urce fiecare divizie cu 25.000 de oameni, așa că pe urma acestei sporiri, în 1915 armata rusească să fie cu 75.000 de oameni mai tare decum e azi! — În Polonia se înființează un nou corp de amată și încă în un cerc (comitat) de miază zi, spre Austria. — Orașul Varșovia va fi legat prin linie ferată deosebită, cu provinciile din inima Rusiei. Această linie va fi gata în 2 ani de zile.

Semne de pace îndelungată, nu-i așa?

Pentru Monument Vlaicu

au sosit la administrația „Libertatea” încă următoarele sume dela următorii:

Dl Ioan Pica, învățator în Cincul mare, ne a trimis 47 cor. 86 fileri, ca prinos cuvios din partea bunilor Români din Cinc pentru memoria iubitului trecut dintre noi Aurel Vlaicu.

— Dl Mircea Oprea, candidat de proeție, din Săcărimbu, ne-a trimis 8 cor. 70 fil. cari s'au adunat la nunta dlui Petru Vințan cu Emilia Florean, adunați cu jocul miresei.

— Dl Teofil Crișan, vicar foraneu în Hașeg, ne a trimis 30 cor. cari s'au adunat cu jocul miresei în favorul Monumentului Vlaicu, la nunta dlui Todor Salca cu dsoara Valeria Tarină, ținută în Hașeg, la 23 Nov.

— Fratele nostru Ion Gorun și soția sa Reghina, aflător azi în Sebring, (statul Ohio, în America), ni-au trimis 1 dollar (cor. 4.80) pentru Monumentul Vlaicu.

— Dl Ispas Patija, întreprinzător, în Cimpeni, ne a trimis 3 cor. pentru același Monument.

— Dl Alexie Poplăcenel aflător azi în Marxloh (Germania) trimișînd abonament, a trimis și 3 cor. pentru Monument.

— Dl Atanastie Măteras, frător azi în Farrel, Pa., (America), ne a trimis 24 cor. pentru Mon. Vlaicu.

— Dl Todor Sîrb din Căzănești (Zarand) ne-a trimis 2 cor. în același scop; — Roman Dămăcuș din Lipova 2 cor., — Petru Căzan din Bocsa 1 cor., — Iulius Popp din Zlatna 1 cor., — Teodosie Popa pr. Fureșoara 1 cor.; — Nicolae Gomboș din Vidrăde sus, 1 cor.; — Emilia Moga din Frata Ungurească, 50 fileri; — Ioan Muntean cr. din Rîșnov-Barța, 30 fileri.

E o mare mîngăere pentru sufletele cu durere pentru treburile noastre de obște, cînd vad aceste frumoase aduceri amînte de pomenirea unui fiu vrednic al neamului, la prilegiuri sărbătorești, ca cele două nunte cari au trimis Monumentului lui Vlaicu, bănuții ce au putut aduna cu jocul miresei, — și deosebit ne bucură frumoasele daruri venite dela cei doi frați din America, unul cu 24 cor., altul cu 5 cor.

Fie toți pomeniți cu laudă și cu cinste!

Acei onorați cetitori cari trimișînd la noi după foi, după calendare sau după ceva cărți, ar fi pus încă ceva bani și pentru monument și la alegerea banilor i-am fi scăpat cu vederea, să binevoiască a ne atrage îndată luarea amînte.

Pentru gimnazul din Brad

am primit dela dl George Gorun din Sebring, Ohio (America) 1 dollar cor. 4.80, pentru fondul de înălțare a acestui scump așezămînt.

Pentru fondul ziaristilor

ne-a trimis, tot bunul Român George Gorun, din Sebring, Oh. (Americ) 1 doll. cor. 4.80, pentru ce primească recunoscătoare mulțumiri.

Sîrbia la mare.

Am arătat într'un număr trecut, că politica Austriei, de a opri pe Sîrbia să ajungă la Mare, anume la Adriatica, — se dete la mal, prin isteața apucătură a statului slav de a să contopi cu Muntenegrul, care îi e frate! Și fiindcă acesta are nu nici unu, ci două porturi la mare, așa acele vor fi pe viitor ca și ale Sîrbiei.

Dar acum vine o știre care spune și mai mult! Ci-că Grecii spre a-și întări legăturile lor cu Sîrbii, asigurîndu-și astfel spriginul contra Bulgarilor, — fac rost Sîrbiei să ajungă la mare și în cea-laltă Mare, în egeica, lăsîndu-le lor un colț deosebit în marele și însemnatul port al Salonului.

Cum azi hotarele Sîrbiei sunt aproape de Saloniki, linia ferată ce duce spre acest port, va trece numai cale scurtă peste hotarul azi grecesc de din sus de Saloniki, și ajungînd în port, acolo Sîrbia să și aibă oarecum stațiunea ei deosebită, cu deregătorii sei, cu vama sa, numai cu puțină supraveghere, cu puțin amestec din partea deregătorilor mai înalte grecești.

Dacă și asta va izbuti a orînduî cu Grecii, — apoi într'adevăr Sîrbii au știut țesî teafări din toată

Ingrădeala pe care Austria a voit s'o tragă în jurul lor, ca să nu ajungă la mare. Că ajung nu nici la una, ci la două mări!

Din România.

Infrumșetarea Bucureștilor.

Una dintre grijile cele mai luate în seamă a primăriei orașului-capitală (cu scaun domnesc) București, a fost în timpul mai nou: să reguleze, să infrumșeteze și laturile cele mari din afară ale Bucureștilor, mahalalele, ulițele cu locuitori mai săraci.

Se știe că orașul București e foarte întins! De aceea și ulițele lui sunt foarte multe și lungi. Pân' acum primăria abia a putut purta grijă de infrumșetarea orașului mai în inima lui, iar ulițele de pe la hotare, erau în stare slabă, linoase și băltoase pe vreme udă, prăfoase foc pe vreme uscată. Nu sâmnau deloc a străzi din București!

Acum li-a venit și rîndul lor. Primăria a început anul trecut și a urmat-o în anul de față, pavarea pardosirea frumoasă, cu petri cioplite, a ulițelor de pe de laturi ale orașului. Gă ce înseamnă asta ne putem închipui dacă spunem, că numai în anul de față s'au pardosit optzeci de kilometri de strade de acestea!

Acum sunt toate așa de frumoase, că e mindrie să treci prin ele, — și locuitorii lor, cari altădată se împedecau în bălți ori se înecau în praf, — nu mai știu cum să mulțamească primăriei pentru regularea străzilor lor. Urmarea e că și ei toți, cari, urîtă fiind strada, lăsau ca și curtea lor să fie mai așa, — acum își infrumșează toți fața caselor, își regulează curțile, — fac și ei ordine așa ca să conglăsuiască cu curățenia străzi: Semne de repede avint al regescului oraș român.

Correspondență.

Onorate dle redactor,

În 8 Nov., în ziua sfinților Arhangeli Mihail și Gavriil — poporul român din Cincul-mare, cu tot tineretul din comună, a sărbătorit pomenirea alor doi eroi ai neamului, cari deși au trăit, unul înainte cu 300 de ani, de altalalt, și deși acela a fost biruitor al oștilor pămîntești iar acest din urmă a cucerit aerul, văzduhul, — amîndoi au aceeași vrednicie a fi dovedit lumii întregi, că e cu putință intruparea acelu „vis neimplinit, de-al cărui dor ne-au răposat și moșii și părinții“...

Celor doi eroi ai neamului, cari, deși pe timp scurt, totuși au putut infrina elementele, pe cari noi le credeam nebiruite încă și acum, — am grăbit să le

aducem cu acest privilegiu, prinorul recunoștinții noastre. Nici o sărbătoare nu era mai potrivită pentru pomenirea cu laudă a acestor înaintemergători al unor vremi ce vor să vie, — ca ziua sfinților arhangeli, a Voevozilor oștilor cerești și înaintevestitori ai „Mintuitorului lumii“. Atunci, cînd ingerii, cetele cerești, sărbătoreau pe aleșii Domnului din Ceriuri, atunci cînd Mihail și Gavriil primea cinstea de-a fi sărbătoriți de întreaga biserică creștină, — ne-am adus și noi aminte de acești înaintevestitori ai mîntuirii noastre.

După sfînta Liturgie, pe care o servise dl Ioan Bergheta, paroch în Bruiu, — s'a slujit un parastas întru pomenirea lui Mihail și lui Aurel Vlaicu, — fiind de față satul întreg. Parastasul l'a fost făcut harnicul și vrednicul țaran Ioan Geamăn, căruia și în acest loc îi aducem mulțumită în numele cincanilor. Oamenii s'au dus cu suflete înduioșate și totuși înălțate, dela sfînta biserică.

Seara am avut în sala cea mare a școlii o producție a copiilor de școală, unde au luat parte toți Românii din Cinc.

Programa acestei sărbări cu copiii, a fost: Cuvînd de dechidere; Vlaicu, conferință de dsoara Maria Ioaneșiu; Ria: Lui Aurel Vlaicu, poezie declamată de Ana Baștea, elevă în cl. VI.; „Zburătorul“, decl. de Victoria Baștea, el. cl. VI.; Lui Aurel Vlaicu, decl. de Ana Suci, cl. VI.; Șoimul nostru, decl. de Dumitru Stîngu, cl. VI.; „Plugari, popor nenorocit“, de Maria Suci, cl. IV.; „Vlaicu“, de Ana Geamăn sen., cl. VI.; „Cu lacrimi și flori“, (cîntare, corul elevilor) în 3 voci. Iar apoi s'a ținut poporului o conferință istorică, despre: Biserica noastră sub Mihail Vodă-Viteazul; și s'au declamat cîteva poezii istorice, referitoare la el, iar corul a cîntat.

Cu acest privilegiu s'au adunat și frumoasa sumă de 4786 cor., dela publicul venit la sărbarea noastre școlară pentru „Monumentul Vlaicu“!

Cîte 10 cor. au dat dnii Dr. P. Titienii și Dr. Alexandru Vasu, advocați: cîte 3 cor. dela dnii Ioan Crișan junior, Nic. Bugneriu inv.; 2 cor. dela Elisaveta Cherecheș; 1 cor. dela dnii Martin Merginean, morariu; 140 coroane dela dnul F. Saneriu invăț. penz.; 3 coroane dela inst. fin. „Armonia“, 1 cor. dela dnul Octavian Recean contabil; 2 coroane dela dnul Dionisiu Stănulețiu dir. de bancă, 740 cor. colecta țaranilor din Cincul mare; 206 cor. colecta elevilor școlii gr.-or. rom. din Cinc.

Total cor. 4786 cari s'au trimis administrației foii „Libertatea“ (cari i-a depus la colecta Vlaicu dela Orăștio).

Donatorilor marinimoși li-se aduce și pe calca aceasta mulțumită.

I. P.

NOUȚĂȚI

Frumoase semne ale îndurării arată Principesa Maria a României și fiica sa Elisabeta, față de familiile celor nenorociți prin pornirea războinică a Țării din vară. Ele au plecat Duminecă cu tren deosebit la orașul Alexandria, însoțite de doamna de Curte Mavrogheni și un colonel și un major ca adjutanți, — spre a împărți în acel oraș ajutoare în bani familiilor celor ce au murit de coleră în mișcarea armatei. Erau adunate aci familiile văduvite a rezerviștilor din oraș, și Altețele lor le-au împărțit daruri de 300 până la 700 Lei, după cum era de mare lipsa în familie. De tot au dat ajutor la 14 familii 5000 Lei. De aci au plecat la comunele Nanov, Adămești, Buzescu, Mavrodin, și au împărțit iarăși ajutoare de 300 până la 1000 Lei. Tot așa în alte vr-o 4 comune, în aceeași zi.

Sermenele familii nu mai știu cum să mulțumească înaltelor ocrotitoare și miluitoare ale lor.

În Nanov au lăsat 1800 Lei, în Adămești 2600, în Buzescu 4800, Mavrodin 2500, în Brașaduru 6000, în Zimnicea 3800, etc.

Opreliștea pașapoartelor, a încetat. Se știe că la începutul învâlmășelilor războinice în josul împărăției, — s'a dat de sus poruncă aspră, a fi opriți în țară toți cîți au încă îndatoriri față de armată, ba până pe la 45 ani să nu se mai dee pasapoarte nimănu, — căci poate fi lipsă de ei, de cumva flacărele războiului ar încinge și o parte a coperișului împărăției noastre.

Acum că totul s'a liniștit, — guvernul a scos din putere opreliștea aceea, lăsînd dreptul de dat pasapoarte așa cum era el înainte de vremile tulburate a anilor trecuți. Cu alte cuvinte se pot căpăta pasapoartele mai ușor.

Asta însă, să nu bucare prea tare pe cei cu gînduri de dus afară din țară, — și să nu alerge acum toată lumea după pasapoarte, — căci mulți pot să se căiască. Dacă se duc în Româna, ori în Germania, pe aci pe-aproape, de unde să poată veni ori cînd pe ușor înapoi, — mai înțelegem, dar să nu alerge toată lumea spre America, că e plin și acolo de oameni, încît mulți își plîng ciasul plecării. Așa ne spun 2 frați din America în scrisori ce ni-au trimis zilele astea. Să se gîndească oamenii de trei ori până își iau hotărîre de a pleca, pe-un noroc așa departe!

Pere nouă, în November! Luni în săptămîna de față, am primit la redacție un pachetel rar. Era din comuna Boinăști, din Bănat, și dl primar Patrîchie Crîsciu, ne trimetea 3 pere nouă, pere de cele mărunte de vară, care s bune în lunie, la Simpetru, — și cari, fiind toamna bună așa îndelung, au rodit a doua oară! Sunt desvoltate deplin, doar că n'au avut timp a se și coace. — Ci-că așa ceva nu au mai pomenit nici cei mai bătrîni oameni din sat.

Își caută altă țară... Jidanii din România sunt încă tot nemulțămii, căci, deși au fost și ei, mulți, la plimbare prin Bulgaria, ca „voluntari“, mai ales cu bicicletele, avînd să slujească pentru dusul de știri de colo colo (și pentru că cu bicicleta pot fugi mai iute unde vezi că-i rău), totuși România încă nu i-a ridicat alături de toți cetățenii de baștină, alături de toți Românii întemeietori și susținători de țară!

Drept aceea, spun foile din București, că zile acestea vicepreședintele Societății jidovești de colonizare (de așezarea lor pe locuri prelnice în o țară ospbită a lor) Wolf Neter, a fost la Focșani, și din Focșani va cerceta mai multe orașe din Țară, cu scop de a îndemna pe Jidani să se pregătească pentru o apropiată plecare în roșii mari spre Palestina, unde are să se formeze de nou o țară curat jidovească.

Foile din Țară plîng de pe acum după cei ce vor pleca...

Reuniunea Femellor Române din Cluj invită cu toată onoarea la Seratele de ceaiu, împreunate cu producțiuni literare muzicale, ce va aranja în salele „Societății române de lectură“ (Casina) din Cluj (strada Unio Nr. 13, etajul I.) în zilele următoare: 1. Duminecă, 14 Decemvrie n. 1913, 2. Sîmbătă, 27 Decemvrie n. 1913, 3. Marți (presara de anul nou), 13 Ianuarie n. 1914, 4. Duminecă, 1 Februarie n. 1914.

Începutul seratei totdeauna la 8 oare seara. Taxă de intrare nu este. — Pentru producțiuni și-au oferit concursul generos mai multe dame și domni din societate. — După producțiune se servește ceaiu și buffet, cu prețuri fixe moderate, în folosul „Reuniunii“. — Suprasolvirile nu se refuză. În pauză orchestra tinerimii va distra publicul. — Comitetul Reuniunii.

Femeea la raport! O foaie germană povestește o înfîmplare interesantă pe care a pășit-o un soldat de grenadiri la manevrele din toamna asta. Soldatul era găzduit la o femeie bătrînă și într-o zi a sosit acasă dela marșul cel greu numai noaptea tîrziu și foarte zdrobit de oboseală. Înainte de culcare a dat în seamă gazdei sale, bătrînei, că mîne dimineață să-l scoale nesmintit la șase ciasuri, că la șapte trebuie să fie la raport nainte de căpitanului, căci căpitanul ține mîne vizită de cisme, și trebuie să le arate și el pe ale lui curate.

Bine. Dimineața merge bătrîna să-l scoale pe soldat, dar acela așa durmea de adînc și de greu, bietul, că nu i-a auzit vorba ei domoală zisă să se scoale, nici i-a simțit mîna ce l'a atins pe umăr. I-s'a făcut bătrînei milă de așa somn dulce, — și știînd că altfel azi soldații nu au de ieșit la marș, că e zi de răpaos, — să gîndi una și bună, și: curăți ea cismele soldatului și plecă cu ele să le arate căpitanului, în locul lui, că-s curate!

Făcu înștiințare la căpitan că săracul fecior așa de bine doarme, că i-a fost milă să-l scoale, uite însă, cismele i-s curate!

Localuri de inchiriat.

In Piața-primăriei, sub Nr. 9, sunt mai multe localuri de prăvălie (eventual și cu locuință) de inchiriat. Informațiuni se dau în cancelaria avocatului

(1061) 1-1 Dr. Augustin Martini.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs pentru 3 posturi de polițiști la orașul Szászváros.

Venitele: Leafă anuală de 600 cor., bani de cvartir 150 cor., cuincuenale de cite 50 cor., îmbrăcăminte în natură, 3 stângini de lemne, contra solvirei cărușitului și întregire din ajutorul de stat în sumă de 150 cor. anual.

Cererile scrise cu mâna proprie și provăzute cu atestat de moralitate, atestat medical despre starea sănătății, precum și adeverința despre etate și cunoștințele de limbi, au să fie înaintate la subsemnatul Magistratul orașenesc până cel mult în 27 Decembre a. c. Cereri intrate după acest termen, nu vor fi considerate.

Reflectanții, cari au fost aplicați în vre o slujbă, au să adeverească aceasta prin documente corespunzătoare.

Cei aleși au să se supună la un serviciu de probă de 1 an.

Acei reflectanți, cari nu au implinit încă etatea de 30 ani, au stat în serviciu militar sau jandarmeresc, vor fi preferiți.

Magistratul orașenesc.

Szászváros, din ședința Magistratului, ținută în 2 Decembre 1913.

(1062) 1-1 *Andrae, primar.*

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), PETRU BENEÁ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lângă prețurile cele mai moderate!

Anul 1911. Vinuri vechi:

	Anul	1911	1912
Vin alb — — —		82	62
Rizling — — —		86	64
Roșu de Miniș —	1-10	1-00	
Carbenet — — —	1-15	—	

Anul 1913. Vinuri noi:

Vin alb — — —	—50
Rizling — — —	—52
Șillo: — — —	—54

Rachle de trevere (comină) K. 1.60.
Rachle de comină, specialit. K. 2.20.

Prețurile sunt semnate după litru, în flori. Vinurile și rachia să expedează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vase imprumutate pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantoz:

(947) 17— PETRU BENEÁ,
proprietar de vii în Șiria Világos, (Arad. ut.)

Crăsmă și prăvălie de vînzare.

Sub conducerea mea se află în Orăștie o *prăvălie* și o *crăsmă* pe care voesc a le vinde.

Amîndcă prăvăliile sunt provăzute cu tot felul de articli și cu obiectele trebuitoare, ca mese, scaune, dulapuri, cas-tăn pentru gheață, sticle, butoaie, cîntar, gramofon și un Euphonion, etc.

Toate să vind eu prețuri moderate.

Cu stimă

Sigismund Dané

în Orăștie, str. Romoșelului.

(1058) 2-2

Cel mai vechiu și renumit

Cognac

este cel cu marca

Grof Keglevich St. utd.

(Succesorul I. Graf Keglevich)

PROMONTOR.

Premiat exclusiv cu DIPLOME DE ONOARE la numeroase Expoziții din țară și străinătate.

(1016) 2-9

Casă de vînzare.

Casa No. 25 din strada bisericii vechi din Orăștie, se face de vînzare din mîna liberă.

Două odăi de locuit, două cugne, șură, grădină de 1 jugăr, pivniță, șopruri etc.

Pentru preț să se adreseze la

Ioan Herța, pictorul

Str. lungă din Orăștie.

(1151) 3-3

MEDICII

recomandă ca foarte potrivit leac contra tusei

KAISER**Caramelle****pectorale**

cu cel „3 brazl“.

Milfoane de înșl le folosesc în contra

TUSEI

răgușelei, a gaturaiului, a flegmei și a tusei măgărești.

6100 de atestate autentice de not. publ., scrise de medic și particulari, garantează efectul sigur.

Sunt bonboane cu un gust foarte plăcut!

Se găsesc în pachete de 20 și de 40 filerl, și în doze de 40 filerl:

în Orăștie la Apoteca N. VLAD (Demeter),

în Dobra la Apoteca W. UNBERATH,

și în alte apotece.

(1157) 2-3

Vrei să câștigi**un milion?...**

Atunci nu întîrzia a participa la tragerea din

27 DECEMBRIE

a lozurilor cu premie convertite dela Banca Hipotecară Ungară. cu care ocaziune însă la sorți cel mai mare câștig din lume

de cor. 1,000.000.—

VINDEM de prezent un loz cu premie convertit dela Banca Hipotecară Ungară cu 6 trageri la an

pe 36 rate lunare à cor. 6.60.

VINDEM apoi un loz cu premie dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie cu 3 trageri anual

pe 36 rate lunare à cor. 4.50.

VINDEM în fine o pereche din lozurile mai sus numite cu 9 trageri la an

pe 36 rate lunare à 11 cor.

Cine ne trimite primele trei rate de-odată, aceluia îi cvităm escepțional rata a 4-a gratuit.

Nici un rizic!**Tot lozul câștigă!**

Cele mai bune, mai ieftine și mai favorabile lozuri de pe suprafața pămîntului, cari au totodată și câștigurile cele mai mari din lume, sunt lozurile indicate mai sus, din care cauză le recomandăm ori și cui cu toată căldura. — Sunt fără îndoială de preferit față de lozurile loteriei de classe.

Faceți dur de Crăciun copiilor, prin ceea-ce îi puteți îndemna la cruțat.

Explicațiuni mai detaliate (amănunțite) să trimit la cerere ori-și-cui gratis și franco.

Asignați rata primă (eventual primele 3 rate) prin mandat postal dimpreună cu comanda la adresa

**Ustredná Banka úcastinný spolok,
BUDAPEST VIII. József-körut 31-a.**

(1157) 2-3

ARDELEANA

instituit de credit și economii în Orăștie.

Primește depuneri spre fructificare cu

5, 5¹/₂ și 6%

după mărimea sumei, termenul de abdicere și după natura depunerii.

Darea de interese după depuneri o plătește institutul.

(1109) 11—15.

Direcțiunea.

Călbeaza

la oi și vite mari, boi și vaci se vindecă numai prin medicina probată a apotecarului **SIMION ONICIU** din Abrud (Abrudbánya).

O doză (porție) pentru o oaie costă 60 fileri.

O doză (porție) pentru vite mari, 3 cor.

Onor public e rugat, ca dint'o comandă să se unească mai mulți la comanda, căci plătește la postea și vine așa mai ieftin. La comanda peste 100 cor, jumătate din preț să se trimită înainte. Comanda de probă nu se trimite mai puțin decât pentru 10 oi.

Sutele de epistole de mulțumită ce primesc în fiecare zi, adevăresc valoarea acestui leac.

Comandele să pot face numai dela inventatorul medicinei:

SIMEON ONICIU,
apotecar în Abrud (Abrudbánya).

(1137) 6-7

OLIVIU PASCU,

= inginer diplomat =
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS
Strada Beritului Nr. 8.

Intreprinde ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cit și desemnări de mape și schițe.

Pregătește planuri și prelininare privitoare la ori-ce fel de clădiri și alte lucrări; edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane, și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apaducte, jilipe, etc.

Interesații sunt rugați a să adresa cu încredere firmei, care cu plăcere le va sta la dispoziție!

25-28
(1023)

CASSA DE PĂSTRARE (Reuniune) IN SĂLIȘTE

AVIZ

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște, primește depuneri spre fructificare

cu 5 și 5¹/₂%

după mărimea sumei și termenul de abdicere.

Darea de interese o plătește institutul.

(1042) 20-40

DIRECȚIUNEA

Casă de vânzare

două odăi, șură cu grajd mare, șopru toate nouă, coperite cu țiglă, curte mare și grădină mare, — să vinde din mână liberă, în strada Romoșelului nr. 17. In colț să vede țidulă de vânzare pe perețele casei. De preț a se întreba în casă la:

Ioana Bintițan.

(1153) 3-3

„Compagnie General Transatlantique“

Linia Franceză

Linie regulată directă de vapoare repezi,

Havre—Newyork

și

Canada

peste Basel (Elveția) și Paris.

Cancelarii:

Budapesta, VII. Baros-ter. 15.

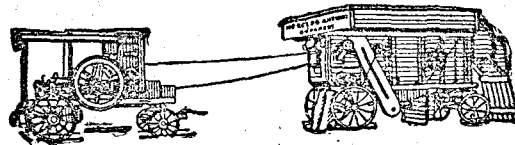
Telefon: **József 14-97.**

(1033) 23-26

„AGRICOLA“, Intreprin. de mașini agricole și motoare
BUDAPEST, V. Kőrall-utca 9.

Tot felul de uleiuri și curele!

Ce e bun e și ieftin!

Ce e bun e și ieftin!

Tot felul de articole tehnice!

Motoare de oleu brut originale șvedlene și originale DIESEL, pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. Motoare de benzin și oleu brut pentru garnituri de treierat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit!

Prețuri moderate! Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco.

(1136) 6-12

Correspondență românească!

Dacă toate le-ai cercat

dacă în toate te ai înșelat, atunci cumpără-ți o sticlă de

SPIRT SĂRAT „HUNGARIA“

singurul adevărat și singurul care la expoziția din Paris a câștigat cel mai mare premiu: „Grand Prix Paris“.

Vinzător principal:

CORNEL DEMETER,
apotecar în Orăștie.

Se capătă și în prăvăliile mixte și în toate farmaciile din țară.

(1150) 3-26

CAPITAL SOCIAL Coroane 1,200.000.

Giro-Conto la „ALBINA“. — Postsparkassa ung. 29.349

Telefon Nr. 188

Telefon Nr. 188

„Banca Generală de Asigurare“ societate pe acții în Sibiu (Nagyszeben) — este:

întia și singura bancă de asigurare românească, înființată de băncile românești de împrumut din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Partenu Cosma,** directorul executiv al „Albinai“ și președintele „Solidarității“.

„Banca Generală de Asigurare“ face tot felul de asigurări în deosebi: asigurări contra pagubelor din foc și asig. asupra vieții în cele mai favorabile combinațiuni.

Asigurările să pot face la oricare bancă românească (instituit de credit), precum și la agenții și bărbății de încredere al Societății. — Prospective (îndrumări și lamuriri), tarife și informațiuni să dau gratis și îndată.

Persoanele cunoscute ca acviziatori buni și cu legături, pot fi primite ori-când în serviciul Societății.

„Banca Generală de Asigurare“ dă lamuriri gratuite în ori-ce treburi de asigurare, fără deosebire că acele asigurări sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze la: „Banca Generală de Asigurare“, Centrala din Sibiu—Nagyszeben ori la Agenturile ei principale din Brașov (Str. „Albina“) și Arad (Józsefshorog-ut 11a). în Orăștie la „ARDELEANA“ (di Simion Dămilaș, funcționar).

011/26-37